

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ ТА СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
ТА СОЦІОЛОГІЇ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4курсу
Спеціальності 231 Соціальна робота
Освітньо-професійної програми «Соціальна робота»
Катерина КРАВЧЕНКО
Керівник: Ольга ФЕДОРОВА, доцентка
Рецензент: Світлана БАБАТІНА, доцентка

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні підходи до вивчення дітей із розумовою неповносправністю	6
1.1. Допомога дітям з розумовою відсталістю за кордоном...6	
1.2. Принципи навчання дітей у спеціальній загальноосвітній школі.....	12
РОЗДІЛ 2. Організація позакласної роботи в спеціальній загальноосвітній школі.....	17
2.1. Методи позакласної роботи з дітьми із розумовою неповносправністю	17
2.2. Зміст позакласної роботи в спеціальній загальноосвітній школі.....	23
ВИСНОВКИ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	30
Додаток А. Кодекс академічної доброчесності.....	30
Додаток Б. Професійні якості соціального педагога.....	31

ВСТУП

Актуальність дослідження. Традиції стигматизації значною мірою гальмують задоволення потреб людей із розумовою відсталістю. Адже їх визнають меншовартісними та виключають із життя соціуму. Тому великого значення набуває робота спрямована на вироблення толерантного ставлення суспільства до "інакших", у тому числі - до розумово відсталих людей. Розумова відсталість - відхилення, яким страждає більше 120 млн. людей у всьому світі. Це одна з найбільш частих причин інвалідності на все життя. Розумово відсталі люди підлягають великому ризику експлуатації та фізичного й сексуального насилля. Адаптивні можливості таких людей завжди порушені, проте в суспільстві з високим рівнем соціального захисту, де існує система підтримки осіб з розумовою відсталістю, ці порушення можуть бути зведені до мінімуму. Відповідно до класичної теорії олігофренопедагогіки, навчання дітей з відхиленнями в інтелектуальному розвитку зводиться до повідомлення учням загальноосвітніх знань, формування трудових навичок і умінь для підготовки їх до самостійного життя і праці. Навчання і виховання розумово відсталих дітей відбувається в спеціальних загальноосвітніх закладах та реабілітаційних центрах. Але, крім формування у розумово відсталих дітей навичок, умінь і знань, необхідно звернути увагу на їх соціальний розвиток. Спеціальна загальноосвітня школа – загальноосвітній навчальний заклад з продовженим днем, що забезпечує навчання, виховання та корекційно-розвивальну роботу дітей, які потребують корекції розумового розвитку, за рахунок держави. У групі продовжуваного дня відбувається позакласна виховна робота. Головне завдання позакласної виховної роботи спеціальної загальноосвітньої школи полягає у підвищенні самоповаги та самооцінки дитини із розумовою відсталістю, усвідомлення нею себе як особистості: своїх позитивних та негативних рис, гарних та поганих звичок, розбудова своїх планів, сподівань, аналіз зусиль,

потрачених на їх виконання, усвідомлення любові батьків та інших членів родини, а також значення своїх успіхів та здобутків для матері, батька та всієї родини. Усе це здійснюється під час позакласної групової та індивідуальної роботи з дітьми та окремо - з їх родинами. Ці завдання вирішується шляхом проведення системи корекційних заходів, спрямованих на пом'якшення недоліків розвитку розумово відсталих дітей, на формування їх особистості та соціальну адаптацію. Саме цілеспрямована і систематична позакласна виховна робота найбільшою мірою забезпечує формування та розвиток особистості розумово неповносправних дітей. Тут здійснюється і загальна корекція і індивідуальна.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Освітньо-кваліфікаційну роботу виконано відповідно до наукової теми кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології «Сучасні технології формування професійної активності в умовах трансформації сучасного українського суспільства» (державний реєстраційний № 0117U006790). Тему роботи обговорено та затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології (протокол від 20.10.2020 р. № 3) та наказом по Херсонському державному університету Наказ від 06.04.2021 №429– Д «Про затвердження тематики кваліфікаційних робіт (проектів) здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» заочної форми навчання у 2020-2021 навчальному році.

Мета дослідження : розкрити особливості соціально-педагогічної роботи з розумово відсталими дітьми в позаурочний час

Завдання дослідження:

- 1.Висвітлити здійснення допомоги дітям з розумовою відсталістю за кордоном;
- 2.Розкрити принципи навчання дітей із розумовою неповносправністю у спеціальній загальноосвітній школі;

3. З'ясувати методи позакласної роботи з дітьми із розумовою неповносправністю;

4. Визначити зміст позакласної роботи в спеціальній загальноосвітній школі.

Об'єкт дослідження – система соціально-педагогічної роботи в спеціальній загальноосвітній школі в позаурочний час

Предмет дослідження – особливості організації позакласної соціально-педагогічної роботи в умовах спеціальної загальноосвітньої школи

Методи дослідження :

Теоретичні: історико-теоретичний аналіз і синтез зарубіжного й вітчизняного досвіду для обґрунтування теоретичних положень організації соціально-педагогічної роботи в позаурочний час в спеціальній загальноосвітній школі;

емпіричні: пряме й опосередковане спостереження з метою вивчення особливостей розвитку і поведінки розумово відсталих дітей

Практична значущість: рекомендації і матеріали кваліфікаційної роботи можуть використовуватись соціальним педагогом, вихователем, психологом в позаурочний час

Апробація результатів роботи. Матеріали дослідження обговорювались на засіданні кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології (протокол від 01.03.2021р. №8).

Структура роботи: обумовлена її змістом та складається зі вступу, двох розділів, чотирьох підрозділів, висновків, та списку використаних джерел. Основний текст дослідження викладено на 30 сторінках.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні підходи до вивчення дітей із розумовою відсталістю

1.1 Допомога дітям з розумовою відсталістю за кордоном

Протягом останніх десятиліть ХХ ст. (з кінця 60-х-початку 70-х рр.) внаслідок гуманізації суспільства, підтвердження безумовної цінності людської особистості ознаменувалися в Західній Європі і США процесами, пов'язаними з демократизацією загальної і спеціальної освіти, визнанням усіх дітей з проблемами розвитку. Що стосується дітей з розумовою відсталістю, то для них були створені різного типу корекційні установи, отримали розвиток процеси інтеграції таких дітей до загальноосвітнього середовища. Цьому сприяла діяльність різних міжнародних організацій, наприклад ЮНЕСКО, ООН, Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародної асоціації з наукового вивчення розумової відсталості, Міжнародної ліги товариств і ін. Практика спеціального навчання дітей з інтелектуальною недостатністю має різні організаційні форми і залежить від рівня економіки і культури кожної країни, прийнятих законів в галузі спеціальної освіти, а також сформованих методів роботи з дітьми, що мають проблеми в розвитку. Розглянемо систему допомоги цим дітям на прикладі деяких країн. Діти з розумовою відсталістю в Англії включені в систему спеціальної освіти з 1970 р. Для них існують спеціальні школи, класи, тренувальні центри. Діти з найбільш важкими формами розумової відсталості знаходяться в закритих установах, частина з яких є приватними і платними. В спеціальні установи діти вступають у віці 5 років і навчаються за індивідуальною програмою. У молодшому віці основна увага приділяється сенсорному і мовному розвитку, вироблення навичок самообслуговування і різних дій з предметами. У старшому віці вихованці навчаються різним трудовим операціям. Вони збирають картонні коробки, займаються упаковкою автомобільних лампочок,

трудяться на шкільному подвір'ї. Особливе місце в програмі навчання займає вироблення у дітей соціальних форм поведінки. Один раз на тиждень учитель виводить їх на прогулянку, під час якої діти вчаться розпізнавати світлові дорожні сигнали, користуватися підземними переходами, різними видами транспорту.

Діти повинні вміти поводитися в різних ситуаціях: наприклад, в гостях у товариша, при відвідуванні бібліотеки, медичного закладу тощо. Їх вчать виконувати нескладні доручення: опускати лист в поштову скриньку, відносити білизну в пральню, робити дрібні закупки. Всі практичні завдання спрямовані на адаптацію дітей у суспільстві. Підлітки у віці 18 років переводяться з дитячих спеціальних установ в денні центри професійної підготовки. Оволодівши там певними практичними вміннями і навичками, вони можуть працювати в майстернях, жити вдома (збереження постійного контакту з сім'єю вважається дуже важливим). Широкий розвиток отримала система «хороший фахівець», це майстерні для інвалідів з фінансовою підтримкою місцевої влади. У них виготовляються різні іграшки, вони виконують пакувальні роботи, збирають електроапаратуру і т.п. Деякі з молодих людей працюють за наймом кур'єрами, помічниками в кафе або магазині, зайняті розклеюванням афіш. Частина вихованців працюють в сільських громадах, на фермах, в садах і т.д. Навчання цих дітей в Німеччині здійснюється в реабілітаційно-педагогічних установах декількох типів: спеціальних школах, денних центрах, будинках з тривалим перебуванням. У спеціальних школах і денних центрах навчаються діти, які потребують постійного лікарського контролю і лікування. Ці установи працюють за типом шкіл з продовженим днем. Діти повинні володіти навичками самообслуговування і гігієни. Вчителі в спеціальних установах повинні обов'язково мати крім педагогічної освіти спеціальне дефектологічне. У денних реабілітаційних центрах разом з корекційно-виховною роботою дітей з розумовою відсталістю ще й лікують. Такі центри мають сучасну

медичну техніку. Крім того, в ці установи направляються діти, яких з тих чи інших причин потрібно ізолювати від сім'ї. Широко практикується в цій країні приватний патронаж для аномальних дітей. Особи, що їх опікують, отримують від держави грошову допомогу, а також певну дотацію до пенсії. У Німеччині існує закон про працевлаштування та охорони прав працюючих розумово відсталих людей. Для важко розумово відсталих вихованців організовані і діють лікувально-трудова майстерні, що знаходяться під опікою і контролем товариств. Інваліди отримують заробіток в розмірі, відповідному продуктивності їх роботи, а також невеликі премії у вигляді заохочення. Деяких з них переводять на окремі підприємства, організовуючи для інвалідів охоронні робочі місця. Вони займаються штампуванням нескладних деталей, упаковкою готової продукції. У США був прийнятий у 1975 закон про освіту, де дітей з проблемами в розвитку урівняли з дітьми з нормальним розвитком, щодо їх навчання і виховання. Для дітей з розумовою відсталістю створені спеціальні школи, центри розвитку і приватні школи. Ці установи працюють за типом шкіл з продовженим днем. Навчання починається з 5-7-річного віку і закінчується, коли вихованцю виповнюється 21 - 23 року. Важко відсталі діти з грубими і складними порушеннями переходять в закриті установи сімейного типу. Робота з дітьми будується за спеціальними програмами, в яких є розділи, які відповідають певним цілям виховання: сенсомоторний розвиток, соціальне тренування, самообслуговування, господарсько-побутова праця, музика, розвиток мови, письмо, математика. Кожний розділ програми має свою мету і критерії засвоєння тієї чи іншої теми. Наприклад, програма з розділу «Господарсько-побутової праці» включає наступні види практичної діяльності: приготування простої їжі, прибирання приміщення та двору, виконання дрібних доручень, пришивання гудзиків, робота з молотком і т. П. Розділ «Соціальне тренування» спрямований на виховання у дітей навичок поведінки в суспільстві, підвищення активності і рівня

комунікабельності. Діти вивчають правила вуличного руху, тренуються в умінні вести себе в громадських місцях, знайомляться з установами, розташованими в місті. Діти відвідують магазини, аптеки, газетні кіоски, роблять там невеликі покупки і оплачують їх. Вони повинні знати номери телефонів поліції, «Швидкої допомоги», пожежної команди. Велике значення має залучення батьків до систематичних занять з дітьми з їх соціальної адаптації. Що стосується соціально-трудової адаптації розумово відсталих дітей, то згідно з існуючим законом особи з інтелектуальними порушеннями повинні бути забезпечені робочими місцями. Вони працюють садівниками, мийниками машин, багато з них зайняті пакувальними роботами в складських приміщеннях і т.п. З метою стимуляції в прийомі на роботу цих інвалідів держава знижує роботодавцям податкові відрахування до федерального бюджету, прямо за місцем роботи переводяться кошти, призначені на соціальні виплати і т. П. На високому рівні здійснюється державна допомога особам з відхиленнями у розвитку в Скандинавських країнах, і зокрема в Швеції. Закон про допомогу розумово відсталим, прийнятий в цій країні в 1968 році, зрівняв в правах дітей з важкою інтелектуальною недостатністю і визнав їх учнями. Вони відвідують спеціальні установи: школи, реабілітаційні центри, денні центри короткочасного перебування і т.д. Шкільний вік для цих дітей встановлено від 6 до 21 років. Лікарі та педагоги-дефектологи спеціальних установ проводять необхідні медичні заходи і корекційну роботу, визначають методи реабілітації (масаж, ЛФК, фізіотерапія, медикаментозне лікування), а педагоги розробляють індивідуальні програми навчання. У віці 18 років підлітки переводяться в майстерні, існуючі при таких установах, де вони займаються різними видами робіт: від найпростіших (наприклад, сортування відрізків кольорової тканини) до досить складних (виготовлення з металу різних предметів побуту та інструментів). У Швеції реабілітаційна служба допомоги дорослим з інтелектуальними порушеннями має різні

організаційні форми. В одних випадках розумово відсталі за допомогою соціальних працівників засвоюють соціально-побутові навички, проживаючи в гуртожитках, в інших - перебуваючи в сільських громадах, вони займаються доступними видами сільськогосподарської праці. В Угорщині та Польщі для дітей з важкими порушеннями інтелекту створена диференційована мережа лікувальних закладів. Ті з них, головним чином хто має складні дефекти, знаходяться в будинках-інтернатах соціального забезпечення та охорони здоров'я; діти, які не мають серйозних супутніх порушень розвитку, навчаються в спеціальних школах або класах при них. У будинках-інтернатах виховуються діти віком від 3 - 4 до 18 – 20 років, вони розділені на групи відповідно до віку і статі. Є програми для роботи з цими вихованцями. У молодшому віці основна увага приділяється розвитку мовлення, фізичного виховання, предметно-практичній діяльності та прищеплення навичок самообслуговування. У старшому віці вихованців готують головним чином до продуктивного труда. Протягом усього перебування дітей в спеціальній установі проводиться велика робота з батьками, яку організовує соціальний педагог. Він інформує батьків про досягнення дітей в навчанні і трудовій підготовці, консультує їх з питань виховання. За бажанням дітей і батьків діти проводять удома недільні та святкові дні, зимові та літні канікули. З дитячих будинків-інтернатів вихованців направляють або в психоневрологічні установи для дорослих, або в реабілітаційні майстерні, які готують їх до роботи на підприємствах з полегшеними виробничими умовами. Незалежно від продуктивності праці інвалідам гарантований мінімальний заробіток і пенсія. Як уже зазначалося, поряд з установами соціального забезпечення для таких дітей є школи, що підпорядковуються Міністерству освіти. У зв'язку з цим перш за все слід зупинитися на досвіді Угорщини, де для дітей з інтелектуальними дефектами створені дитячі сади і спеціальні школи. Для занять з дітьми дошкільного віку розроблена спеціальна програма.

Основні завдання виховання цих дітей - розширення знань про навколишній світ, розвиток мовлення, прищеплення елементарних навичок самообслуговування, фізичний розвиток. Діти шкільного віку навчаються в спеціальних школах, що мають свій навчальний план і програму, а також підручники та робочі зошити. Освітній процес, розрахований на 9-річний термін, складається з трьох етапів, кожен з яких включає три навчальні роки. На першому етапі з учнями проводиться робота з розвитку мовлення, сенсорики, ігровій і предметно-практичній діяльності, фізичного виховання. У ході другого етапу головна увага спрямовується на орієнтування в навколишньому середовищі, на прищеплення навичок самообслуговування і господарсько-побутової праці. У той же час починається робота з навчання дітей елементарної грамоти і рахунку, яка носить суто практичний характер. На цьому етапі з'ясовується, чи здатний учень засвоювати загальноосвітні знання або з ним можливо проводити тільки заняття з праці. На третьому, завершальному етапі навчання, усе учні диференціюються за своїми психофізичними можливостями на групи А і Б. З учнями групи А продовжується робота з навчання грамоті і математиці, а діти групи Б в основному отримують практичні вміння і навички (господарсько-побутової праці, робота на шкільній ділянці тощо). Головну увагу в роботі з обома групами відводиться підготовці учнів до продуктивної праці. Після закінчення спеціального навчання підлітки можуть бути влаштовані на окремі виробництва, де для них є робочі місця.

1.2 Принципи навчання дітей у спеціальній загальноосвітній школі

Важливою стороною процесу навчання в спеціальній школі є мотивація. Вона може бути:

- позитивною - прагнення до знань, бажання отримати гарну оцінку або отримати схвалення (батьків, вчителів, однолітків). Завдання вчителя в цьому випадку - розвинути і зміцнити мотиви;

- негативною - негативне ставлення до школи і навчальної діяльності особливо часто виробляється у дітей, які навчалися в загальноосвітній школі і переносили глузування однокласників, а часом і вчителів. Негативну мотивацію необхідно нейтралізувати, після чого виховати позитивну;

- нейтральною - при нейтральній мотивації, коли учню байдуже навчання, дитина не прагне до оволодіння спеціальністю тощо. У цьому випадку педагог-дефектолог також повинен допомогти дитині виробити позитивну мотивацію, сформувати позитивні стереотипи щодо навчання;

- поєднує в собі різні мотиви - така мотивація також потребує корекції. Упор необхідно зробити на позитивну мотивацію.

Позитивну мотивацію можуть виробити такі заняття, як екскурсії, активна участь у позакласній та позашкільній роботі, моделювання проблемних ситуацій.

Принципи навчання:

Принципи навчання в корекційній школі практично не відрізняються від звичайних дидактичних принципів, але специфіка навчання дітей з розумовою недостатністю вносить в них свої корективи. Навчання - двосторонній процес, що складається з викладання (тобто активної діяльності педагога) і вчення (активного пізнавального процесу, в якому проявляються і формуються розумові якості учня).

До основних принципів навчання в спеціальній школі відносять наступні:

1. Принцип розвиваючого навчання спрямований на розвиток особистості дитини, тобто на розвиток потенційних фізичних і розумових можливостей в спеціально створених педагогічних умовах. Для здійснення розвитку дитини-олігофрена спеціальна школа створює такі умови:

- забезпечує тривалий пропедевтичний період, тобто підготовку учнів до засвоєння системи професійно-трудова та загальноосвітніх навичок. У дітей виховуються навички поведінки в колективі, навички самообслуговування;

- трудове навчання і виховання - предметна ручна діяльність більш доступна для розуміння розумово відсталого дитини, а отже, вона дозволяє поступово підготувати дитину до засвоєння більш складних понять, знань.

2.Принцип виховного навчання сприяє вихованню в розумово відсталій дитині необхідних моральних і вольових якостей, що в підсумку призводить до формування характеру. До цього принципу належать такі напрями навчання:

- формування наукового розуміння світу, законів світового устрою, світогляду;

- виховання позитивно спрямованих моральних якостей дитини - завзятості, працьовитості, дисциплінованості;

- корекція розумового розвитку включає в себе зв'язок змісту навчання зі схильностями, потребами та інтересами, тобто навчання є особистісно орієнтованим. Дана спрямованість необхідна в роботі з дітьми-олігофренами, які, як уже було сказано, ще більше потребують індивідуального підходу, ніж нормальні діти;

- кожен урок включає корекційно-виховну роботу, тобто не існує уроків, спрямованих лише на пояснення загальноосвітнього матеріалу. Навчання йде в тісному взаємозв'язку з особистісним розвитком.

3.Принцип систематичності і системності в навчанні. У корекційній школі восьмого виду обсяг загальноосвітніх предметів менше, ніж у звичайній загальноосвітній школі. Проте, програма навчання являє собою систему природних і гуманітарних знань, а знання з трудового навчання допомагають дитині на практичних заняттях. Викладання предметів побудовано на концентричному принципі, тобто діти вивчають тему або

розділ послідовно в декількох класах із поступовим розширенням і поглибленням запропонованого матеріалу.

4. Принцип науковості в навчанні. Наукове пізнання - це перехід від зовнішнього опису явища або предмета до характеристики їх сутності (внутрішньої будови). В результаті наукових знань формується теорія. Головною ланкою шкільних знань є основні вихідні положення науки, які повинні засвоїти учні. Особливість корекційної школи полягає в оптимальному засвоєнні доступного дітям-олігофренам мінімуму шкільних предметів. При цьому важливо не допустити примітивізму в подачі навчального матеріалу.

5. Принцип доступності тісно пов'язаний з принципом науковості. Процес викладання знань в корекційної школі тісно пов'язаний з особливостями інтелектуального розвитку учнів. Доступність навчання залежить від зв'язку нових знань з тими, що вже були отримані. Реалізація цього принципу в корекційній школі вимагає особливої уваги, зайве спрощення наукових знань може призвести до примітивізації процесу навчання, тоді як ускладнення навчального матеріалу - до неуспішності учнів та, як наслідок, до негативної мотивації. У спеціальній школі важлива зв'язок нових знань з уже засвоєними, тому новий зміст вимагає нових операцій мислення і незвичних для учня міркувань, практичних дій. А через дефекти в розвитку цей процес у дітей-олігофренів утруднений.

6. Принцип наочності навчання є одним з найважливіших в корекційній школі. Абстрактне мислення розумово відсталої дитини слабо розвинене, як наслідок, йому необхідно пов'язувати отримані в звуковій формі знання з поданням про реальне життя в образній формі. Образи сприяють засвоєнню понять, знань, правил, теорії. Одним з головних умов навчання дітей-олігофренів є саме опора на пізнання дітей, на їх особистий досвід. Найважливішою стороною організації пізнання і є наочність навчання.

Наочні посібники поділяються на кілька груп:

- I група - реальні предмети або явища (рослини, тварини, мінерали, комахи), використання їх дозволяє зблизити теоретичні знання і реальне життя;
- II група - зображення і моделі предметів, явищ, які можуть замінити реальні предмети (великих чи вимерлих тварин, історичні епізоди, природні явища);
- III група - символічні й схематичні наочні посібники (схеми, креслення, карти) використовуються для кращого засвоєння і розуміння закономірностей історії, математики та інших предметів.

7. Принцип активності і свідомості передбачає формування в учнів свідомого розуміння навчального матеріалу, свідомого ставлення до навчальних занять, пізнавальної активності. Механічне засвоєння призводить до швидкого забування отриманих знань, до нездатності застосувати їх в реальності. Перш за все свідоме ставлення до навчання передбачає розвиток пізнавальних інтересів у дітей. У корекційній школі, особливо на ранніх щаблях, активність і свідомість формуються виключно завдяки професійним навичкам педагога. У старших класах свідомість проявляється зазвичай на уроках трудового навчання, що пов'язано з усвідомленням учнями необхідності отримання професії для подальшої адаптації в суспільстві.

8. Принцип міцності засвоєння знань є одним з найважливіших. Мінімум отриманих в спеціальній школі знань повинен стати базою для подальшого формування та поглиблення професійних навичок, необхідних для адаптації у самостійному житті. Головне в засвоєнні знань - це повторення. Але в спеціальній школі повторення має свої особливості у зв'язку з особливостями пам'яті дітей-олігофренів. Перш за все, повторення повинне бути різноманітним за формою. Можна сформулювати такі вимоги, що пред'являються до навчального процесу в плані міцності засвоєння знань:

необхідно виділити головну думку в тому чи іншому навчальному матеріалі, яка визначить весь шлях пояснення і засвоєння знань. Розуміння головної думки сприяє кращому засвоєнню всього матеріалу уроку. Для засвоєння матеріалу використовуються пояснення на уроці, закріплення і повторення матеріалу, практичні роботи;

- крім головної думки, учень повинен добре засвоїти всі залежні положення того чи іншого предмета. Головна думка того чи іншого уроку повинна займати певне місце в системі вже отриманих знань, набутих умінь і навичок;

- зв'язок знання, вміння і навичок з практикою забезпечує їх тривале збереження в пам'яті і хороше відтворення. Необхідно досягти розуміння учнями практичного значення отриманих знань.

9. Принцип індивідуалізації навчання має особливе значення в спеціальній школі. Крім колективної навчальної діяльності, кожен учень має потребу в індивідуальному підході, що залежить від його психофізичних характеристик.

10. Принцип диференційованого підходу в навчанні в олігофренопедагогіка реалізується в наступних напрямках:

-диференційований підхід до змісту освіти залежить від соціально-географічних, економічних та ін. Умов регіону;

- поділ класу на групи за здібностями і ступеня навченості.

РОЗДІЛ 2

Організація позакласної роботи в спеціальній загальноосвітній школі

2.1 Методи позакласної роботи з дітьми із розумовою неповносправністю

Сукупність методів навчання є шлях пізнання навколишньої дійсності, який і пропонується учням корекційної школи.

Існує кілька видів класифікацій методів навчання.

Найбільш поширена в даний час класифікація, що підрозділяється за характером пізнавальної діяльності на 3 групи по методам навчання:

1 словесні методи є основною формою спілкування вчителя з учнями. До них відносяться опис, розповідь, пояснення, бесіда; 2 наочні методи; 3 практичні методи.

Розглянемо словесні методи докладніше. Словесні методи викладу навчального матеріалу є найбільш важливими в процесі викладання в корекційної школі. Саме словесні методи сприяють встановленню контакту педагога і учня, що, в свою чергу, призводить до оптимізації процесу засвоєння знань. Крім цього, слово вчителя є зразком усного мовлення для учнів, поглиблює розуміння мови оточуючих, розширює словниковий запас дітей. Так як значення учительської мови в процесі навчання дуже високо, до усної викладу вчителем навчального матеріалу пред'являються деякі вимоги:

наукова достовірність навчального матеріалу, що викладається вчителем, є необхідною умовою успішного навчання

- системне і послідовне виклад матеріалу особливо важливо для викладачів корекційної школи, про що говорилося вище;
- доступність і зрозумілість навчального матеріалу - ці чинники також залежать від особистості педагога та його здатності зв'язно, ясно і чітко викладати новий матеріал, терпляче пояснювати незрозумілі моменти

учням. Діти-олігофрени відчують певні складнощі навіть із засвоєнням обмеженої кількості знань;

- викладається повинен бути цікавим для учнів; свідомий інтерес сприяє кращому розумінню і засвоєнню знань. Урок стає цікавішим, а отже, і більш ефективним в тому випадку, якщо вчитель наводить приклади з навколишнього життя, трудової діяльності, близькі учням;

- усний виклад матеріалу необхідно поєднувати з наочними і практичними заняттями, тобто на уроках потрібно користуватися наочними посібниками, графічними та ілюстративними роботами, матеріал потрібно закріплювати за допомогою самостійних робіт і вправ;

-цілісність, завершеність і пізнавальна цінність - необхідні вимоги до змісту викладеного вчителем матеріалу.

Також до необхідних якостей вчителя-дефектолога відносяться хороша дикція, виразна мова, правильна побудова фраз.

Розповідь є одним з основних методів навчання в спеціальній школі. Розповіддю називається форма викладу навчального матеріалу, яка представляє собою словесний опис подій, явищ, фактів. Як метод, розповідь може бути використаний на різних етапах уроку. Розповідь використовується для повідомлення нових знань, якщо матеріал не вимагає теоретичних доказів; для повідомлення додаткових знань. Розповідь може займати самостійне місце на уроці або включатися в процес пояснення на різних етапах. На початку уроку розповідь готує учнів до засвоєння нового матеріалу, в кінці - узагальнює вивчене, якщо учні не можуть цього зробити самостійно. У корекційної школі до розповіді пред'являються деякі вимоги. Перш за все, розповідь повинен бути чітко визначений за темою і змістом. Розповідь запам'ятовується і засвоюється значно легше, якщо всі відомості об'єднані єдиною задачею. Виклад розповіді має бути послідовним і систематичним. Емоційність також важлива для розповіді. Розповідь вчителя завжди повинен бути адекватний конкретної ситуації, недавніх подій і психологічним

особливостям учнів. Чіткість структури обов'язкове для розповіді в корекційній школі.

Поясненням називається метод оволодіння теоретичним навчальним матеріалом. Для пояснення важливо отримання зворотного зв'язку. Тобто невід'ємною частиною даного методу є постановка питань, які допомагають зрозуміти труднощі учнів і усунути їх; самостійні завдання також допомагають усвідомити незрозумілі місця, що викладається. Зворотній зв'язок допомагає вчителю удосконалювати пояснення, вносити коригування пояснень безпосередньо по ходу уроку.

Особливістю цього методу є теоретичні докази, тобто:

- постановка пізнавальної завдання, адекватної рівню знань і розвитку учнів;
 - строгий підбір фактичного матеріалу;
 - певна форма міркувань (аналітичне і синтетичне пояснення, спостереження і висновки, індукція або дедукція);
 - використання ілюстративного матеріалу (схем, малюнків, картин);
 - формулювання висновків;
 - додаткові роз'яснення, якщо вони необхідні в зв'язку з конкретною ситуацією навчання. Наприклад, для слабких учнів доведеться викласти частину матеріалу на більш доступному рівні.
- Бесіда має питально-відповідну форму оволодіння матеріалом. Головною вимогою методу бесіди є система продуманих питань і передбачуваних відповідей учнів. Питання повинні бути взаємопов'язані, підпорядковані ідеї уроку, поставлені на доступному учням рівні. Тобто для слабших учнів слід задавати конкретні питання, які потребують односкладової, короткої відповіді або відповіді в формі картинки, малюнка та ін. Питання, поставлене більш сильному учневі, передбачає розгорнуту відповідь. Припускаючи будувати урок у формі бесіди, учитель повинен продумати питання і можливі відповіді учнів, а також ряд уточнюючих, допоміжних питань на той випадок, якщо відповідь буде невірним.

Питання має ставитися перед усім класом, тоді учні будуть більш активно включатися в роботу на уроці. Використання на уроці питально-відповідь методу має ряд переваг:

- бесіда сприяє розвитку мови і розуміння учнів;
- використання різних формулювань питань дозволяє поглиблювати знання учня;
- різна ступінь труднощі запитань сприяє індивідуалізації навчання;
- бесіда сприяє розвитку зв'язного мовлення у дітей, здатності викладати свої думки.

Питання можуть бути задані як в усній, так і в письмовій формі. Остання форма бесіди дозволяє працювати не тільки над усній, а й над письмовою мовою учнів. Письмові запитання також допомагають вчителю зрозуміти глибину і ступінь засвоєння учнями матеріалу, вміння логічно побудувати свою відповідь.

Робота з підручником - один з дієвих методів оволодіння навчальним матеріалом. Основні вимоги по роботі з підручниками і книгами:

- кожен учень повинен мати підручник, вміти знаходити досліджуване місце;
- вчитель повинен провести короткий інструктаж щодо виконання завдання (вказати тему уроку, знайти абзац або параграф, правило і ін.), Після чого перевіряється, чи правильно засвоєні інструкції. Учні повинні чітко уявляти характер роботи: як і послідовність навчальних операцій, який матеріал необхідно відтворити;
- учні повинні навчитися знаходити головне, опорні пункти в процесі роботи з підручником, не відволікаючись на попутну інформацію.

Метод демонстрації дозволяє розвивати елементарні уявлення учнів, вчить дітей спостерігати предмет, явище, виділяти в них основні риси, порівнювати тощо. До демонстрації ставляться такі вимоги:

- демонстрований об'єкт повинен бути добре видно всім учням;

- не можна допускати попередній огляд демонструемого учнями. У зв'язку з їх особливостями сприйняття і уваги необхідне посібник потрібно показувати тільки в момент пояснення;

- кожен учень повинен діяти відповідно до поставленим завданням і звертати увагу на ті частини демонструемого об'єкта, які пов'язані з досліджуваної на уроці темою;- учням необхідно давати завдання описати об'єкт словесно, це сприяє розвитку спостережливості і формуванню правильної, логічною мови;- діти повинні формулювати підсумки спостережень на максимально доступному для них рівні.

Демонструвати об'єкт можна перед або після пояснення навчального матеріалу. Демонстрації натуральних об'єктів сприяють розвитку уявлень учнів про навколишній світ. Дослідження об'єктів сприяє розвитку кола елементарних уявлень, збагачує чуттєвий досвід дітей-олігофренів, дає конкретний матеріал для розвитку та корекції мовлення учнів. Демонстрація моделей на початковому рівні проводиться одночасно з демонстрацією натуральних об'єктів. Спочатку беруться зменшені копії натуральних речей. Таким чином можна розвинути у дитини вміння порівнювати і співвідносити натуральний об'єкт з його моделлю. На наступному етапі слід перейти від роботи з окремими предметами до роботи з групами предметів.

Лабораторні дослідження також важливі в роботі з розумово відсталими дітьми. Вони допомагають розвинути навички самостійної роботи і спостережливості. Перші лабораторні роботи повинні проводитися як роботи-спостереження, в процесі яких поступово накопичується фактичний матеріал. На підставі цього матеріалу школярі можуть зробити обґрунтований висновок. І ще один вид лабораторних робіт застосовується в навчанні дітей-олігофренів - роботи-підтвердження сформульованих педагогом правил, висновків.

Експедиція як метод навчання отримала досить широке поширення в спеціальній школі восьмого виду. Експедиції можуть бути

загальноосвітньої спрямованості або мати спеціальний навчальний призначення. Будь-який вид екскурсії вимагає ретельної організаційної підготовки. У процесі екскурсій діти вчаться спостерігати об'єкти в реальних умовах.

Застосування наочних методів в навчанні розумово відсталих дітей створює умови для більш повного засвоєння ними навчального матеріалу. Використання наочних методів дозволяє підготувати учнів до вивчення більш складної техніки в професійному навчанні. Зорові образи досліджуваного матеріалу швидше формуються і довше зберігаються в пам'яті, ніж створювані тільки на основі мовного повідомлення; саме цим пояснюється ефективність застосування наочних засобів. Застосовуючи наочні засоби, необхідно врахувати особливості сприйняття дітей-олігофренів:- неповнота формованого образу (дрібні деталі опускаються, пропорції, розміри деталей порушуються);- зв'язок сприйняття з попереднім досвідом неповноцінна;- зв'язок між сформованим предметним чином і функціональним призначенням предмета недостатньо усвідомлена;

- уявне відтворення образу об'ємного предмета викликає труднощі;
- властивості предмета неповно відображаються в мові учня;
- предметні образи насилу утримуються в довготривалій і оперативній пам'яті.

Особливо важливі наочні посібники в викладанні предметів природничого циклу, спрямованих на формування природничо-наукових знань. Тим більше, що знання про навколишній світ і природу у школярів з порушеннями інтелектуального розвитку обмежені в порівнянні з учнями інших типів шкіл. Отримувані дітьми відомості значно менше в обсязі, обмежуються в глибині розкриття причинно-наслідкових зв'язків, спрощені за структурою і змістом пропонованої інформації. Діти з порушеннями інтелектуального розвитку не вивчають такі предмети, як фізика і хімія, хоча дослідження показали можливість засвоєння учнями

елементів фізики. Знання з природничих наук в корекційній школі восьмого виду в основному формуються на матеріалі природознавства і географії. Але навіть за цих предметів обсяг знань в спеціальній школі обмежений, кількість спеціальних термінів значно зменшено. Кожен з предметів природознавства має свої спеціальні методи і прийоми навчання, що враховують зміст предмета і можливості школярів з порушеннями інтелекту. Зміст природничого курсу передбачає засвоєння елементарних природничонаукових понять і формування вмінь оперувати ними в повсякденній діяльності. Викладання предметів спрямоване не тільки на формування природничо-наукових знань, а й на корекцію вад розумового і психічного розвитку. При знайомстві з живою і неживою природою в учнів розвиваються спостережливість, увагу, пам'ять. Спостереження за об'єктами і явищами природи, узагальнення отриманих матеріалів сприяє корекції мислення учнів.

2.2 Зміст позакласної роботи в спеціальній загальноосвітній школі

Відомо, що процес розвитку і формування особистості починається з перших днів життя, що створює сприятливі умови для розкриття можливостей дитини. Виявленню і розкриттю цих можливостей сприяє саме позакласна діяльність. Особливості позакласної роботи полягають в тому, що вона проводиться в спеціальній школі з певними групами дітей, які не розділені по віковим групам. Організація такого виду діяльності повинна відповідати потребам і інтересам учасників цієї роботи. Завданням позакласної роботи є - розвиток творчих здібностей кожної дитини. Найкращих результатів можна досягнути, якщо правильно побудувати класну і позакласну роботу, бо усі види діяльності, що пропонуються дітям, між собою пов'язані і удосконалюють один одного. Суворі рамки уроку і насиченість програми не завжди дозволяють

відповісти на багато питань, які цікавлять дітей. Ось цей момент, коли на допомогу приходять позакласні заняття. Помічено, що позакласна робота розширює і поглиблює знання учнів з предметів, в тому числі і з математики, активізує навчальну діяльність, а також сприяє успішному вивченню програмного матеріалу.

Підготовка до проведення заходів повинна проходити так, щоб учні самі спостерігали за явищем, що їх зацікавило; шукали додаткову літературу, ставили самостійно запитання. Набуті знання в процесі цієї роботи поживляють уроки, роблять їх насиченими за змістом, а також дитина зацікавлена, в тому, щоб її запитали. На відміну від загальноосвітнього закладу, діти в корекційній школі не бояться висловлювати свою думку, вони часто обговорюють, знаючи, що їх завжди підтримають їхні товариші. Свої знання діти намагаються використовувати і на уроках, і на позакласних заходах. Вони відкривають широкий простір для прояву активності, самодіяльності і творчості. Правильно організована позакласна робота - це стимул для дітей, так як вони по-іншому дивляться на предмет і цікавляться основними питаннями. Як приємно було б подивитися на дітей, які після тижня математики придумували би ребуси, нескладні, прості, а для них це дуже гарне і корисне заняття. Ще можна відзначити, що подібного роду вправи, які учні можуть придумати, служать для вчителя хорошим матеріалом. Деякі вчителі використовують зібрані матеріали (кращі) на позакласних заходах. Так само зібраний матеріал учні разом з учителем, збирають і оформляють класний куточок або куточок для всієї школи. Варто відзначити позитивну сторону різних видів занять, так як вони дисциплінують учнів, сприяють розвитку почуття відповідальності, інтересу до вивчення різних наук.

Як було зазначено раніше, позакласна робота будується на добровільних засадах, і якщо дитина не хоче брати участь в заходах, то не варто її змушувати, так як це викличе негативні почуття, і дитина

назавжди втратить інтерес до цього. Найважливіше те, що ініціатива має бути присутня в роботі учнів і обов'язкова умова для роботи поза уроком. Зміст позакласної роботи може виходити за рамки шкільної програми, змінюватися і коригуватися вчителем по ходу проведення заходів. Крім цього, самі учні можуть пропонувати тематику роботи, що відкриває великі можливості для діяльності дітей і дозволяє задовольнити різноманітність їх інтересів.

На початковому етапі, вчитель пропонує приблизну тематику позакласних заходів. Перш за все, необхідно чітко розмежувати позакласну роботу від позаурочної. Робота поза уроком пов'язана тільки з програмою і є обов'язковою для учнів. Позакласна робота є необов'язковою для всіх учнів. Вона ґрунтується на добровільності, ініціативи та активності учнів. Зміст її може виходити за межі навчальної програми. Часто позакласна робота є продовженням позаурочної, сприяючи поглибленню і розширенню одержаних учнями відомостей.

В позакласній роботі учні можуть продовжувати спостереження, але вже спеціальною програмою, значно розширюючи і поглиблюючи знання, набуті на уроках. Це активізує навчальну діяльність, сприяє успішному вивченню програмного матеріалу. При визначенні змісту позакласних занять в школі вчитель зобов'язаний брати до уваги вікові особливості дітей. Необхідно також пам'ятати, що учні корекційної школи мають свої особливості розвитку і сприйняття.

З метою забезпечення необхідних умов для особистісного розвитку, зміцнення здоров'я, професійного самовизначення і творчої праці учнів, розроблені додаткові заняття з трудового навчання.

ВИСНОВКИ

Під час дослідження було класифіковано дітей із розумовою відсталістю, вивчено закордонний досвід допомоги таким дітям.

У ході дослідження було з'ясовано, що завдяки тісному контакту учителя і вихователя, їхньому повсякденному зв'язку складаються плани ефективної позакласної роботи, виявляються слабкі і сильні сторони виховання, їх можливості, уподобання. Під час уроку учитель може помітити такі риси, що не помітить вихователь і навпаки, у позаурочний час можуть проявитися такі риси, що не проявляються на уроці.

У позаурочний час спостереження за природою, рухливі і дидактичні ігри, екскурсії дають великі можливості розширити кругозір, вдосконалити знання, уміння і навички дітей. Ігри (розвиваючі, сюжетно-рольові, народні), створення колективних малюнків, написання оповідань, постановка сценок, конкурси групових пантомім (по типу народної гри «Де ми були, ми не скажемо, а що робили – покажемо»), розкриття таких понять, як вірність, дружба, любов, родинні почуття усі ці види робіт сприяють розвитку креативності, радості і задоволенню від спільної праці, досягнутого результату. Узгоджені дії вчителя і вихователя сприяють здійсненню індивідуального підходу не тільки до учня, а й до колективу. Взаємодія учителя і вихователя допомагає правильно оцінити емоційний стан дітей, фіксувати поведінку, спілкування дітей, адекватно сприймати незначні особливості в поведінці дітей, правильно інтерпретувати, бачити причини змін у поведінці. Органічне поєднання навчальної і позакласної роботи сприяє загальному розвитку дітей із розумовою відсталістю.

Головне завдання позакласної виховної роботи у спеціальній школі полягає у всебічному розвитку учнів з метою підготовки їх до самостійного життя і праці. Воно вирішується шляхом проведення системи корекційних заходів, спрямованих на пом'якшення недоліків

розвитку розумово відсталих дітей, на формування їх особистості та соціальну адаптацію. Позакласна робота, у якій чітко поставлена мета і завдання, забезпечує успішне формування і розвиток особистості. Позакласна педагогічна робота колективу школи спрямована на профілактику порушень поведінки дітей з розумовою відсталістю, на розвиток духовно - моральних і естетичних якостей таких дітей. Педагоги і вихователі прагнуть виховати у своїх підопічних такі загальнолюдські якості як: справедливість, милосердя, доброта, відповідальність, правдивість.

Соціальний педагог, працюючи в спеціальній школі покликаний вирішувати складні проблеми, пов'язані з соціально-емоційним, фізичним, інтелектуальним розвитком даної категорії дітей, надавати їм всебічну допомогу і підтримку, сприяючи їх успішній соціалізації.

Соціальному педагогу у взаємодії з вихованцями важливо створити атмосферу психологічної комфортності, оточити їх увагою і турботою, забезпечити емоційне спілкування, організувати комплексну соціально-психолого-педагогічну допомогу, спрямовану на стимуляцію їх особистісного розвитку та соціалізацію.

Таким чином, ефективність позакласної роботи в рамках спеціальної школи можлива тільки при комплексній взаємодії педагогічного колективу школи з психологічною службою, органами соціальної допомоги і захисту, а також чіткої взаємодії соціального педагога зі шкільним психологом, лікарем, вчителями, вихователями, адміністрацією та позашкільними установами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Бех І. Д. Виховання особистості: у 2 кн. — К. : Либідь, 2013.
- 2.Вержиховська О. М. Теорія і спеціальна методика виховання дітей з особливостями інтелектуального розвитку: навчально-методичний посібник / 3.Вержиховська О.М., Бонецька О. М., Козак А. В. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута », 2017. – 372 с.
- 4.Виготський Л.С. Проблеми дефектології. М., 1995.
- 5.Висоцька А. М. Поведінка школяра як об'єкт процесу виховання в допоміжній школі // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спец, школі: наук.-метод. зб.; вип. 10 / за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. - К., 2018. - С 33-40.
- 6.Виховання і навчання дітей в допоміжній школі: Посібник для вчителів і студентів дефектолог. ф-тів пед. ін-тов/Под ред. В.В.Воронковой - М., 1994.
- 7.Воспитание и обучение детей во вспомогательной школе : кн. для учителя / под ред. В. В. Воронковой. – М.: Школа-Пресс, 2014. – 416 с.
- 8.Гербер Ю.В. Виховна робота в закладах інтернатного типу. М., 1984.
- 9.Дмитрієв А.А. Диференційований підхід у фізичному вихованні учнів допоміжних шкіл//Дефектологія. 2018. № 5.
- 10.Дульнев Г.М. Навчально-виховна робота в допоміжній школі.
- 11.Жукова С.А. Формирование коммуникативно-речевых умений у умственно отсталых младших школьников // Перспективы социализации лиц с проблемами в развитии. – Бейск, 2016. – С.161-168.
- 12.Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособ. / В. А. Липа. – Донецк : Лебидь, 2012. – 327 с.
- 13.Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнко, 2015. – 312.

14. Маллер А.Р., Цикото Г.В. Воспитание и обучение детей с тяжелой интеллектуальной недостаточностью. Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. — М.: Академия, 2013. — 208 с.
15. Матвеева Н.В. Стан уявлень про тваринний світ у розумово відсталих школярів молодшого віку // Дефектологія, 1996, № 4.
16. Мачихіна В.Ф. Позакласна виховна робота в допоміжній школі-інтернаті. М., 1983.
17. Миколаїв С.Ф. Навчання плануванню учнів допоміжної школи: Методичні рекомендації. Одеса, 1973.
18. Пороцкая Т.І. Робота вихователя допоміжної школи. М., 1984.
19. Процко Т.А. та ін. Значення спільної діяльності розумово відсталих школярів для формування міжособистісних відносин у класному колективі. // Дефектологія. 1991. № 1.
20. Сороцкая О.Н. та ін. Ознайомлення з навколишнім світом. М., 1995.
21. Смирнова А.Н. Корекційно-виховна робота вчителя допоміжної школи. М.: Просвещение, 1987.
22. Шаповалова О.С. Про вивчення особливостей емоційної сфери учнів допоміжної школи-інтернату // Дефектологія. 1996. № 5.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Здравченко Катерина Ігорівна
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, УСВІДОМЛЮЮ, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
 - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
 - принципів та правил академічної доброчесності;
 - нульової толерантності до академічного плагіату;
 - моральних норм та правил етичної поведінки;
 - толерантного ставлення до інших;
 - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіку університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягти власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

20.04.2020
(дата)

Катерина
(підпис)

Здравченко К. І.
(ім'я, прізвище)

Додаток Б

ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Для ефективної організації виховного процесу необхідно, щоб процес розуміння вихованців вихователем загалом був результативним. Отже, педагог повинен володіти такими якостями:

- здатністю сприймати й адекватно інтерпретувати поведінку дитини у кожний момент її діяльності та спілкування, фіксувати зміни в почуттях і вчинках, визначати причини, що призвели до цих змін;
- умінням виявляти та порівнювати характер змін, які настають у вербальній і невербальній поведінці вихованців, робити правильні висновки;
- умінням уникати суб'єктивного пояснення й оцінювання поведінки вихованців;
- здатністю вчасно сприймати і правильно оцінювати емоційний стан дитини через експресивні моменти спілкування (міміка, поза, жести і рухи, інтонація і темп мовлення).

Зазначені напрями діяльності вихователя, безумовно, не вичерпують того широкого кола завдань, які необхідно розв'язувати щодня, водночас усі вони повинні становити чітко продуману систему корекційних впливів на учнів, розраховану на тривалий час, і таку, яка б впливала на особистість школяра загалом. Суттєвим при цьому є дотримання єдності й узгодженості педагогічних впливів на вихованця з боку всіх суб'єктів виховання, а також дотримання послідовності в корекційно-виховній роботі.

